

[Svět jako soubor vzájemných reakcí událostí na sebe]

Svět ovšem můžeme chápat také jako horizont, ale pak jej nutně chápeme jako atribut subjektivity nebo alespoň jako subjektivně „značený“, tedy jako „osvětí“ (Umwelt, Eigenwelt). V tom smyslu je ovšem osvětí jenom aspektem světa, resp. je jistým zpracováním tohoto aspektu. Tady je místo, na němž musíme být radikálnější, než byl Husserl. Subjektivitu musíme zbavit výlučné závislosti na člověku, ba musíme něco z ní zachytit ještě i tam, kde se vlastně už rozkládá; pod subjektivitou musíme vidět to podstatnější z ní, totiž subjektivitu. Subjektívni pak není jen (subjektivní) myšlenka, nýbrž každá akce a každá reakce. Způsob, jak události navzájem na sebe reagují, nejenom tyto události integruje jako takové, ale činí z nich něco nového, proměňuje je – a zejména k nim přidává a na nich a z nich buduje události další, nové a eventuelně celkovější, komplexnější, celé regiony událostí atd. Svět je vlastně spíše souborem vzájemných reakcí nejrozmanitějších událostí na sebe než souborem těch událostí samotných. Součástí a složkou světa není událost sama o sobě, ale to, jak se „jeví“ jiným událostem a jak se „jeví“ reakce těchto událostí na to, jak se jim „jevila“ ona sama. A mluvíme-li tady o tom, jak se něco „jeví“, nemáme tím na mysli pouze to, jak se to jeví nám (např. vůbec lidem nebo určitému lidskému společenství atd.), nýbrž jak se to jeví různým událostem a societám událostí nejrozmanitějšího druhu a nejrozmanitější úrovně, komplikovanosti atd. atd.

(6. 10. 80, 11.30)